

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពី
កម្ពុជា និង យៀកកុង

CAMBODIA & THE VIET CONG

December 1965

INDOCHINA ARCHIVE
University California

ការផ្សាយរបស់សារព័ត៌មានអង្គរថ្មី
រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង
(ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៨)

សេចក្តីសង្ខេប

បញ្ហាទំនាក់ទំនងកម្ពុជាជាមួយយៀកកុង ប្រមូលផ្តុំលើលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយពីរ មួយគឺនយោបាយការបរទេសរបស់សីហនុ និងការជះឥទ្ធិពលមកលើ ចេញពីការ រីកដុះដាលកាន់តែធំឡើងៗ នៃចលនាកុម្មុយនិស្តនិយមនៅយួនខាងត្បូង ។ មួយចំ ណែកទៀត គឺការប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែររបស់ពួកយៀកកុង ដើម្បីធ្វើជាប្រភពទឹកនៃឯក ផ្តល់ស្បៀង, ទីជំរក និងជាការសំរួលកិច្ចការផ្នែកនយោបាយ ។

ការស៊ើបអង្កេតដ៏ហ្មត់ចត់មួយ ពីគ្រប់ជ្រុងជ្រោយបញ្ជាក់ថា ពួកយៀកកុងទទួល ស្បៀងនៅខាងក្នុងនិងឆ្លងតាមរយៈប្រទេសកម្ពុជា ក៏ប៉ុន្តែបានបង្ហាញថា ទំហំនៃ ការផ្តល់ស្បៀងនោះតិចតួចទេ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការទទួលផ្តល់តាមរយៈប្រទេស លាវ និងពីខាងក្នុងរង្វង់ប្រទេសយួនខាងត្បូង ។ វាជាការច្បាស់ណាស់ ដែលថា មានការយុបយិតស៊ីគ្រលុំនៃពួកមន្ត្រីខ្មែរ បណ្តាលឲ្យពួកយៀកកុងទាំងអស់នេះរស់ នៅយ៉ាងសុខសប្បាយ ក្នុងតំបន់ជាច្រើនតាមបណ្តោយព្រំដែនខ្មែរ ។ ពួកកុម្មុយនិស្តក៏បានរៀបចំផងដែរ នូវទឹកនៃឯងងាយស្រួលតូចៗជាសម្ងាត់នៅលើទឹកដីខ្មែរ ។ ការបញ្ជាក់ទាំងអស់បានបង្ហាញឲ្យដឹងថា ទឹកនៃឯសំរួលការទាំងនេះ គឺជាផ្នែកមួយ ដ៏តូចប៉ុណ្ណោះ នៃការខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងអម្បាលមាណរបស់ពួកកុម្មុយនិស្ត នៅ ឯស្រុកយួនខាងត្បូង ។

នេះហើយជាភស្តុតាងយ៉ាងសំខាន់ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញ ទោះបីរដ្ឋាភិបាល ខ្មែរមានប្រក្រតីមានចេតនាសមគំនិតជាមួយប្រតិបត្តិការរបស់ពួកយៀកកុងនៅក្នុង ស្រុកខ្លួនក៏ដោយ ។ សីហនុកំពុងមានការចាប់អារម្មណ៍កាន់តែខ្លាំងឡើងៗចំពោះ ការថ្កោលទោសដែលថា ស្រុកខ្មែរបានត្រូវប្រើប្រាស់ដោយពួកយៀកកុង ។ ដល់ ដូច្នោះទៅ រដ្ឋាភិបាលភ្នំពេញបានសាកល្បងរិះរកមធ្យោបាយទប់ទល់ចំពោះការប្រើ ប្រាស់បែបនេះ ដោយប្រើនូវលទ្ធភាពរបស់ខ្លួនដើម្បីត្រួតពិនិត្យទៅលើព្រំដែនមាន ប្រវែង៦០០ម៉ែលរបស់ខ្លួនជាមួយប្រទេសយួន ដែលខ្លួនពុំអាចនឹងធ្វើអ្វីបានទាល់ តែសោះនោះ ។

បរិបទនយោបាយ

១- ការសំរុះសំរួលមួយដែលបានធ្វើឡើងនៅទីក្រុងហ្សឺណែវកាលពីឆ្នាំ១៩៥៥ អាចរាប់ថាជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដ៏ល្អ សំរាប់សេចក្តីសង្ឃឹមនៃរដ្ឋាភិបាលភ្នំពេញ ។ ឯករាជភាពថ្មីៗនៃប្រទេសកម្ពុជា ក៏បានត្រូវសហគមន៍អន្តរជាតិធ្វើឲ្យត្រឹមត្រូវស្របច្បាប់។ បូរណភាពទឹកដី ដែលជាចំណាប់អារម្មណ៍មួយដ៏ធំក្រែលែងនៅភ្នំពេញត្រូវបានធានាដោយប្រទេសហត្ថលេខី ។ ទោះការធានានេះមើលឃើញពិបាកជាងការពិតក៏ដោយ ក៏វាគ្រាន់បើជាងគ្មានបានធ្វើអ្វីទាំងអស់ ។ ការសំរុះសំរួលក៏បានបញ្ចប់ផងដែរ នូវការវាយប្រយុទ្ធភ្នា ចំពោះដែលសង្គ្រាមកំពុងរាលដាលហូរកំពប់ចូលទៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ។ ជាមួយការចេសមាននិងភាពវិន័យរួស មិនសមហេតុផលនិងជាប្រជាជាតិអស្រូវសិទ្ធិភាពយ៉ាងណាក្តី, ពួកគណៈប្រតិភូខ្មែរបានធ្វើការតវ៉ាទាមទាររួចហើយក៏បានទទួលនូវជ័យជំនះ លើការដកកងទ័ពបៀកមិញថយចេញពីទឹកដីខ្មែរ ។ រដ្ឋាភិបាលសីហនុសំរេចចិត្ត មិនចាប់ផ្តើមធ្វើការកាន់កាប់គ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួនទៅលើទឹកដីទាំងអស់នោះ ដោយធ្វើការវាយប្រហារប្រឆាំងពីរដងទៅលើទេ ។

២- ប្រហែលដែលល្អប្រសើរជាងអ្វីទាំងនោះ, កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងហ្សឺណែវបានបន្ទូលឲ្យស្រុកយុទ្ធសាស្ត្របែកជាពីរនិងទន់ខ្សោយ ។ ដំណើរការប្រតិបត្តិសាស្ត្រយុទ្ធសាស្ត្រស្រុកចុះនៃឧបទ្វីប ត្រូវបានគេប្រមើមើល ។ កិច្ចការនយោបាយក្រៅប្រទេសរបស់ខ្មែរ ក៏ត្រូវរក្សាទុកនូវសភាពការណ៍ដដែល ។

៣- ចំពោះសីហនុហើយនិងពលរដ្ឋខ្មែរឯទៀត, កត្តាដ៏សំខាន់នៅក្នុងប្រតិបត្តិសាស្ត្រសម័យថ្មីនៃឧបទ្វីបឧណ្ណចិន គឺមិនទុកបណ្តែតបណ្តោយឲ្យមានគំនាបសង្កត់មកលើទឹកដីខ្មែរ ពីសំណាក់ប្រទេសថៃនិងយួនឡើយ ។ កត្តាផ្សេងទៀត, អាណានិគមនិយមបារាំង ព្រមទាំងការប្រយុទ្ធតស៊ូរវាងសហរដ្ឋអាមេរិកជាមួយនិងកុម្មុយនិស្តចិន ក៏មានសារៈសំខាន់ណាស់ដែរ ។ នៅក្នុងការធ្វើវិភាគចុងក្រោយ, ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ, អ្វីទាំងអស់នេះ គឺគ្របទៅលើបញ្ហាជាមូលដ្ឋានចក្រពត្តិនិយមបុរាណនិគមនិយមរបស់ថៃនិងយួន ។

៤- នៅក្នុងការប្រយុទ្ធតស៊ូដើម្បីបូរណភាពទឹកដីរបស់ខ្លួន, ខ្មែរបានត្រូវខ្លួនខ្លាំងដោយសារភាពទន់ប្រាយរបស់ខ្លួន ដោយពុំអាចប្រៀបធៀបទៅនឹងកម្លាំងរបស់ថៃនិងយួនបានឡើយ ។ ដល់ដូច្នោះទៅ ខ្មែរត្រូវបង្ខំចិត្តរំពឹងទៅលើវិធីការទូត ។ កាលពីសតវត្សទី១៩, ពេលខ្លួនទៅទល់នឹងជញ្ជាំង, ខ្មែរបានរត់ទៅពីងបារាំងឲ្យមកជួយការពារខ្លួនពីពួកប្រទេសជិតខាងដ៏ខ្លាំងក្លា។ អំពើអាណាព្យាបាលបារាំង, បើតាមការ

យល់ឃើញរបស់ខ្មែរ, ពុំមែនជាពាក្យសំរាប់បន្តនោះទេ។ បើបារាំងពិតជាមានតម្លៃខ្ពង់ខ្ពស់សំរាប់ការការពារមែន, បើបារាំងទន្ទ្រានជិះជាន់ធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអធិបតេយ្យភាពខ្មែរមែន, នោះវាជារឿងអកុសលមួយ ។ រឿងដែលសំខាន់នោះគឺថា ស្រុកខ្មែរត្រូវបានថែរក្សាឲ្យស្ថិតនៅគងវង្សដដែល ។

៥- ស្ថានការណ៍បានប្រែប្រួលក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៥០ ។ គំនិតជាតិនិយមដែលផុសផុលឡើងនៅក្រោយពេលសង្គ្រាមទ្វេទាំងឥណ្ឌូចិន ក៏បានខូចនៅក្នុងដួងចិត្តនៃពួកយុវជនរៀនសូត្រចេះដឹងខ្មែរច្រើន រួមទាំងសិហនុផង ។ ស្រុកខ្មែរមិនអាចបន្តធ្វើជាអាណានិគមបារាំងរហូតនោះទេ ។ សំខាន់ជាងនេះ, ទោះបីមានការពិតដែលនិយាយថា អំណាចពិតប្រាកដនៅឥណ្ឌូចិនកំពុងត្រូវផ្លាស់ប្តូរក៏ដោយ ។ ចំពោះខ្មែរបារាំងគឺជាកម្លាំងដែលទង់ខ្សោយ ហើយមហាអំណាចមួយថ្មីទៀតត្រូវតែចូលខ្លួនមកជំនួស ប្រសិនណាបើខ្មែរចង់ថែរក្សាការពារបូរណភាពទឹកដីរបស់ខ្លួន ។

៦- សិហនុពុំមែនជាជនទ្រឹស្តីនិយមទេ ហើយនៅពេលគាត់ប្រកាន់យក«គំនិតអព្យាក្រឹត្យនិយម» ធ្វើជាមាគ៌ានយោបាយក្រៅប្រទេសរបស់ខ្មែរ គឺមកពីគិតថាមានតែរូបមន្ត«អព្យាក្រឹត្យនិយម»នេះហើយ ជាបែបបទដ៏សមសួរដែលប្រជាជាតិទើបបានឯករាជ្យថ្មោងថ្មីត្រូវប្រកាន់យក, ហើយសិហនុក៏គ្មានមន្តិលសង្ស័យអ្វីសោះឡើយ ក្នុងការប្រយត្តប្រយោជន៍យុគស្រុកខ្មែរឲ្យស្ថិតនៅជាយ៉ាងដូច្នោះ ។ ដែលសំខាន់ជាងនេះនោះ, «នយោបាយអព្យាក្រឹត្យនិយម», បានផ្តោតទៅលើវិធានការខាងផ្លូវទូត ជាជាងការប្រើដំណោះស្រាយយោធាទៅលើបញ្ហានានា ហើយព្រមទាំងផ្តោតទៅលើការចៀសវាងប្រច្នកប្របល់ស្មុគស្មាញនៅក្នុងសង្គ្រាមត្រជាក់ ដោយអនុលោមទៅតាមគោលចំហរប្រពៃណីរបស់ខ្មែរ នឹងភាពពិតជាក់ស្តែងនៅក្នុងឥណ្ឌូចិន ។ សិហនុបានសំរេចយក«នយោបាយអព្យាក្រឹត្យនិយម» តែមួយគត់ទោះបីយ៉ាងដូចម្តេចក៏ដោយ ។ ចំពោះទស្សនៈរបស់គាត់, អព្យាក្រឹតភាពអាចធ្វើឲ្យប្រជាជាតិតូចតាច ប្រើប្រាស់ការប្រទាញប្រទង់មិនស្មើភាពគ្នានៃឥទ្ធិពល ដែលកំពុងប្រណាំងប្រជែងគ្នារវាងមហាអំណាចមួយជាមួយនឹងមហាអំណាចមួយទៀត ។

៧- សិហនុលេងស្លៀតនេះយ៉ាងប៉ិនប្រសប់អស់ចំនួនដប់ឆ្នាំ ។ គាត់បានចាត់ចែងថែរក្សាជួសជុលទំនាក់ទំនងរបស់គាត់ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិកយ៉ាងល្អ ទោះបីគាត់មានអារម្មណ៍ថា សហរដ្ឋអាមេរិកមានការពាក់ព័ន្ធអំពើទុច្ចរិតជាមួយសៀមនិងយួនខាងត្បូង ប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលរបស់គាត់ក៏ដោយ ។ នៅពេលជាមួយគ្នានោះ, ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ, គាត់បានធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយចិនកុម្មុយនិស្ត កាន់តែប្រសើរឡើងបន្តិចម្តងៗជាលំដាប់ ។ ការថ្លឹងថ្លែងនេះចាប់ផ្តើមផ្ទះឡើងនៅដើមទសវត្សឆ្នាំហុកស៊ិប ដោយសារកម្លាំងកុម្មុយនិស្តកាន់តែខ្លាំងឡើងៗនៅឯយួនខាងត្បូង ។

៤- ល្អិតណាពួកយៀកកុងគ្មានបង្កការប្រកួតប្រជែងអ្វីស័ក្តិសិទ្ធិ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលក្រុងសែហ្គងទេ, អំពើកុបកម្មគឺគ្រាន់តែជាការរឿងបន្លាប់បន្សំប៉ុណ្ណោះចំពោះខ្មែរ ។ រហូតដល់ដើមឆ្នាំ១៩៥៤, ដំណើរកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់នៃសកម្មភាពទ័ពព្រៃ ក៏ចាប់ផ្តើមប៉ះទង្គិចដល់ទំនាក់ទំនងរវាងសែហ្គងនិងភ្នំពេញ ។ នៅចុងខែមិថុនា, មួយយប់មួយពេលការចេញដំណើររបស់សីហនុ ទៅជួបនិយាយគ្នាជាមួយសែហ្គង, ពួកកងទ័ពយួនបានធ្វើការដេញតាមបាញ់ប្រហារពួកយៀកកុង រួចហើយបានកាន់កាប់ភូមិខ្មែរមួយក្នុងរយៈពេលយ៉ាងខ្លីផង ។ ឧប្បត្តិហេតុនេះ គឺជាអំពើរំលោភល្បួនទីមួយនៅក្នុងរយៈពេលដ៏យូរកន្លងមក ដែលធ្វើឲ្យមានការថ្កោលទោសគ្នាទៅវិញទៅមក រួចហើយសីហនុក៏លុបចោលការធ្វើដំណើររបស់គាត់នោះទៅ ។

៥- ទោះបីសកម្មភាពពួកយៀកកុង មានតួនាទីសំខាន់កាន់តែច្រើនឡើងៗ ទៅលើទំនាក់ទំនងដ៏រាប់អានរវាងសែហ្គងនិងភ្នំពេញក៏ដោយ, គេគ្មានឃើញសញ្ញាណមួយចង្អុលប្រាប់ថា នៅទសវត្សរ៍ទីហាសិបនិងដើមទសវត្សរ៍ទីហុកសិប សីហនុជឿថា ការប៉ុនប៉ងប្រមាណជាថ្មីនៃនយោបាយរបស់គាត់ចំពោះរដ្ឋាភិបាលយៀម បំប៉នដែរឬទេ ។ ជាការផ្ទុយទៅវិញ, គាត់បានសារភាពថា វត្តមានរបបប្រឆាំងកុម្មុយនិស្តនៅយួនខាងត្បូង គឺជួយដល់ខ្មែរទៅវិញទេ ។ ក្នុងបទសម្ភាសន៍មួយជាមួយកាសែតបារាំង Le Monde, សីហនុបាននិយាយយ៉ាងចំហថា ៖ «ដើម្បីរក្សាទំនាក់ទំនងល្អជាមួយមិត្តកុម្មុយនិស្តរបស់ខ្ញុំ, នោះយើងមិនត្រូវមានព្រំដែនជាប់ជាមួយគ្នាទេ» ។

១០- មានចំណុចខ្លះ, ដូចកាលពីដើមឆ្នាំ១៩៦១, **សីហនុស្រាប់ជឿថា ពួកយៀកកុងពិតជាឈ្នះសង្គ្រាមនៅយួនខាងត្បូង** ។ គាត់សម្លឹងមើលឃើញដោយភ្ញាក់ផ្អើលចំពោះអ្វីដែលគាត់យល់ថា ជាការជាប់ផ្តល់លទ្ធផលទ្រទេសរបស់អាមេរិកាំងក្នុងស្ថានភាពនៅយួនខាងត្បូង ឆ្ពោះទៅរកបរាជ័យ ។ គាត់បានស្នើឲ្យធ្វើការចរចាជាមួយពួកទ័ពព្រៃ ក្នុងពេលកម្លាំងពួកនេះនៅមិនទាន់ខ្លាំងមែនទែននៅឡើយ ។ វត្ថុបំណងនៃការចរចា គឺដើម្បីធ្វើឲ្យយួនខាងត្បូង«ទៅជាអព្យាក្រឹត្យ» ដែលគាត់ចង់មានន័យថា ទុកឲ្យយួននៅបែកគ្នា ។ ការទទួលបានរបស់គាត់សុំឲ្យមាន«សន្តិសិទ្ធិក្រុងហ្សឺណែវ»ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៦២មក គឺនៅក្នុងទម្រង់នយោបាយនេះឯងហើយ ។

១១- ការងាកនៃខ្មែរទៅខាងឆ្វេង បានដំណើរការយ៉ាងហោចណាស់ក៏ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៦១ដែរ រួចហើយបានប្រកាសឲ្យដឹងនៅឆ្នាំ១៩៦៣ ។ ទំនាក់ទំនងរវាងភ្នំពេញនិងសហរដ្ឋអាមេរិក បានថយថយចុះដោយហេតុមកពីសហរដ្ឋអាមេរិកមិនគាំទ្រការចរចាជាមួយពួកកុម្មុយនិស្ត ។ នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ, សីហនុបានលាតត្រដាងបង្ហាញឲ្យឃើញនូវគំរោងការ អំពីអ្វីដែលគាត់ជឿថា គឺការសំរបស់រូលជាចាំបាច់ជាមួយហាណូយនិងប៉េកាំង ។ បញ្ហាសំរាប់សីហនុ គឺធ្វើយ៉ាងណាឲ្យទំនងទំនង

នោះកាន់តែល្អប្រសើរឡើងៗ ។

១២- នាថ្ងៃឆ្នាំ១៩៦៤, សីហនុជាលើកទីមួយ ចាប់ផ្តើមនិយាយយ៉ាងចេញមុខ ទទួលស្គាល់ផ្លូវទ្វេ ពុំមែនគ្រាន់តែជាមួយយួនខាងជើងប៉ុណ្ណោះទេ គឺជាមួយនឹងពួក កបៀកកុងផងដែរ។ ស្ថានភាពយ៉ាប់យើននៅស្រុកយួនខាងត្បូង តែងតែជាការគិត គួរទុកមុនរបស់សីហនុជាតិច រួចហើយគ្មានអ្វីត្រូវមន្ត្រីលសង្ស័យទៀតឡើយ ដែលធ្វើឲ្យគាត់ដើរចូលកាន់តែជ្រៅៗទៅខាងឆ្វេង ។ សីហនុស្ទើរតែប្រាកដជំរុញឲ្យទៅ ជាយ៉ាងដូច្នោះ ដោយសារការអស់សង្ឃឹមបន្តនូវបរាជ័យចំពោះអ្វីដែលគាត់ចង់បាន ជាទីបំផុត ក្នុងរយៈពេល២ឆ្នាំកន្លងមក គឺការធ្វើសន្តិសិទ្ធិហ្វ្រីណែវស្ទីពីឥណ្ឌូចិន ដែលគាត់ចង់បញ្ចេញឲ្យគេឃើញនូវជំនាញការខាងទូតរបស់គាត់ដើម្បីដោះស្រាយ បញ្ហា ដែលកំពុងគ្របដណ្តប់កាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ដោយកម្លាំងអាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌនិងមនុស្ស ។ ចំពោះសីហនុ, សន្តិសិទ្ធិហ្វ្រីណែវថ្មីឡើង នៅក្នុងសេចក្តីរំពឹងទៅលើ «ដំណោះស្រាយអព្យាក្រឹត្យ»សំរាប់ស្រុកយួនខាងត្បូង ។ គាត់នៅមានសង្ឃឹមថា ទោះបីគាត់ជឿជាក់ថា ថ្វីបើការបន្តជោគជ័យរបស់ពួកកបៀកកុងបានកើនឡើងមែន ពិតយ៉ាងណាក៏ដោយ ការធ្វើឲ្យយួនខាងត្បូង, កម្ពុជា និងស្រុកសៀម ក្លាយទៅជា អព្យាក្រឹត្យ អាចជារបងមួយខណ្ឌចែកមហាអំណាចខាងកើតនិងខាងលិច មិនឲ្យ ប៉ះទង្គិចគ្នាបាន ក្នុងពេលទុកឲ្យស្រុកយួននៅតែបែកគ្នា ។

១៣- សីហនុសុខចិត្តកាត់ទ្រូបប៉ែកាំង រហូតដល់ចេញមុខនិយាយជំនួសចិនក្នុងបញ្ហាអន្តរជាតិធានា នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌប្រយោជន៍ខ្មែរ ។ ក្នុងពេលនិយាយក្តីមួយនៅ ប៉ែកាំងកាលពីចុងឆ្នាំទៅ (ឆ្នាំ១៩៦៤), យួនខាងជើងនិងបៀកកុងបានដឹងជាលើកទី មួយ នូវអ្វីដែលពួកគេសង្ស័យជាយូរមកហើយ គឺសីហនុជាអ្នកចរចាម្នាក់ដ៏ស្វិតស្វាញ អស្ចារ្យ អំពីបញ្ហាណាដែលទាក់ទងទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្មែរ ។ ពេលពួក កម្ពុយនិស្តប្រកែកមិនព្រមចុះញ៉ែម ចំពោះការទាមទារហួសហេតុរបស់សីហនុ ការ ចរចាម្នាក់ត្រូវចប់ ។ ចំពោះសីហនុ, រឿងបែបនេះគឺគ្មានអ្វីក្រៅអំពីការមិនស្មោះត្រង់ របស់យួនប៉ុណ្ណោះ ដែលជានយោបាយកំហែងមកលើកម្ពុជា ។ ក្នុងសន្ទុកថាដ៏គួរ ឲ្យកត់សម្គាល់មួយនៅភ្នំពេញកាលពីដើមឆ្នាំនេះ គឺនៅក្នុងពេលគាត់ធ្វើជាពិធីការពួក ខាងឆ្វេងក្នុងសន្តិសិទ្ធិប្រជាជនឥណ្ឌូចិន, សីហនុបានព្រមានដល់កងទ័ពខ្មែរថា ៖ «ពួកចក្រពត្តិនិយមយួន ទោះបីមានពណ៌បែបណាក៏ដោយ គឺជាគ្រោះថ្នាក់យ៉ាងពិត ប្រាកដចំពោះខ្មែរ» ។

១៤- នៅក្នុងសន្តិសិទ្ធិ ការកំហែងរបស់យួនទាំងពីរ ក្រោមអនុគ្រាភាពកម្ពុយនិស្តនេះ, សីហនុបានងាកទៅរកស្រុកចិនកម្ពុយនិស្ត នៅក្នុងសេចក្តីសង្ឃឹម ហើយ គាត់បានសារភាពថា ទោះបីគេត្រូវយ៉ាងណាក៏ដោយ ចិននឹងប្រើប្រាស់ឥទ្ធិពលរបស់

ខ្លួនដើម្បីទប់យួនដែរ ។ ដូចកាលពីដើមឆ្នាំ១៩៦០, ចិនបានត្រូវគោរពការណ៍ឲ្យដឹងថាបានសន្យា«ច្រើតទិពលរបស់ខ្លួន»ជាមួយហ្វ្រង់ស្វ៉ែ ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូលពួកយៀកកុង ឲ្យគោរពអព្យាក្រឹត្យភាពខ្មែរ ហើយនិងចៀសវាងបង្កឧប្បត្តិហេតុនៅជិតព្រំដែនខ្មែរ ។ វាជាការច្បាស់ណាស់ដែលថា សីហនុមានជំនឿតិចតួចបំផុតចំពោះការសន្យានិងការធានារបស់យួនបែបនេះ ។ គាត់កាន់តែគ្មានជំនឿជាងនេះទៅទៀត ចំពោះលទ្ធភាពរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលអាចត្រាំត្រង់នៅក្នុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។

១៥- ល្អិតណាសីហនុជឿថា ពួកយៀកកុងនឹងឈ្នះសង្គ្រាមនៅយួនខាងត្បូង ហើយសហរដ្ឋអាមេរិកត្រូវតែបង្ខំធ្វើការចរចាដើម្បីរកប្រកចេញនោះ, យើងក៏អាចសម្លឹងមើលឃើញថា ស្រុកខ្មែរមុខជាប្រកាន់ជំហររបស់ខ្លួនឯកទៅខាងឆ្វេង ។

ដោយការបន្តហៅស្រុកខ្មែរ ជាស្រុក«អព្យាក្រឹត្យ», ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ, សីហនុចង្អុលបង្ហាញថា គាត់ពុំទាន់បានប្រុងប្រៀបកាត់ផ្តាច់ចំណងទាក់ទងគ្នាទាំងអស់នៅឡើយទេ ។ គាត់បានរកឃើញរួចហើយថា ការកាត់ផ្តាច់ទំនាក់ទំនងជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក និងការកាត់បន្ថយចុះទំនាក់ទំនងរបស់គាត់ជាមួយខាងលិច មុខជានឹងធ្វើឲ្យគាត់មានទឹកនៃងតូចង្អៀតខ្លាំងណាស់ សំរាប់ចាត់ការខាងផ្លូវទូត ។ គេសង្កេតឃើញមានសញ្ញាបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា សីហនុសង្ឃឹមធ្វើការជួសជុលនូវការខូចខាតខ្លះ ដោយធ្វើឲ្យល្អប្រសើរឡើងទំនាក់ទំនងជាមួយចក្រភពអង់គ្លេសនិងប្រទេសអូស្ត្រាលី ។ មូលដ្ឋាននៃការប្រែប្រួលនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ គឺវាអាស្រ័យទៅលើដំណើរការនៃសង្គ្រាមនៅស្រុកយួនខាងត្បូងឯណោះទេ ។

យៀកកុងប្រើប្រាស់ស្រុកខ្មែរ

១៦- ទោះបីគេឃើញច្បាស់ថា ពួកយៀកកុងបានប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែរ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងអើយនៃការបះបោររបស់ពួកគេនៅក្នុងស្រុកយួនខាងត្បូងក៏ដោយ, ទំហំនៃការប្រើប្រាស់និងទំនាក់ទំនងដ៏សំខាន់ក្នុងសង្គ្រាមទ័ពព្រៃ ពុំដែលច្បាស់ទាល់តែសោះ ។ បញ្ហានោះគឺថា មកពីការខំលាក់បំពួនខ្លួនតាមធម្មជាតិនៃពួកកុម្មុយនិស្ត ព្រមទាំងទឹកនៃងដែលពុំមាននរណាអាចចូលទៅដល់ ។ បន្ថែមពីលើនោះទៀត និងរាប់សិបឆ្នាំមកហើយ ក្រដាសប្រាក់ដែលពួកគេប្រើ បើតាមសេចក្តីរាយការណ៍ គឺគ្មាននរណាដឹងប្រភពបានមកពីណាទេ ហើយតម្លៃនៃក្រដាសប្រាក់នោះទៀតសោត ក៏គួរឲ្យមន្ទិលសង្ស័យក្រៃលែង ។

ស្មៅ

១៧- ភស្តុតាងពិតប្រាកដ បានផ្តល់មកជាហូរហែច្រើនឆ្នាំហើយ អំពីការប្រើប្រាស់ស្រុកខ្មែរ ជាប្រភពផ្តល់ស្បៀងសំរាប់ពួកយៀកកុង ។ ការវាយតម្លៃទៅលើ

ការដឹកជញ្ជូនស្បៀងទាំងអស់នេះ ស្ទើរតែពុំអាចធ្វើទៅបាន, ក៏ប៉ុន្តែគេដឹងយ៉ាងច្បាស់ណាស់ថា ចំនួនជាសរុបមានតិចតួចបំផុត បើគេប្រៀបធៀបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃពួកទ័ពព្រៃ ហើយបើគេប្រៀបធៀបទៅនឹងអ្វីដែលពួកគេបានទទួលតាមរយៈស្រុកលាវ, តាមសមុទ្រ និងនៅក្នុងរង្វង់ស្រុកយួនខាងត្បូងតែម្តង ។ ភស្តុតាងក៏បានបង្ហាញឲ្យឃើញផងដែរថា ភាគច្រើននៃស្បៀងទទួលបានមកពីស្រុកខ្មែរ គឺសុទ្ធតែជារបស់របរដែលគេអាចទិញបាននៅតាមទីផ្សារ ជាពិសេសម្ហូបអាហារ, ថ្នាំពេទ្យ និងសំលៀកបំពាក់ ឬជារបស់របរដែលនាំចូលមកពីស្រុកខ្មែរ ការរយៈបណ្តាញជួញដូរធម្មតា និងសំខាន់បំផុតជាតិគីមីខ្លះៗសំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រ ។ ពួកលើសយសង្គ្រាមយៀកកុង ក៏បានផ្តល់នូវចម្លើយពិស្តារផងដែរ អំពីការដឹកជញ្ជូនភស្តុភារនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ រួមទាំងការទិញដូររបស់របរនៅតាមទីផ្សារសាធារណៈ ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់ផ្លូវដឹកជញ្ជូន ពីស្រុកខ្មែរចូលមកស្រុកយួនខាងត្បូង ។

១៨- គេមានមូលហេតុខ្លះត្រូវជឿថា ពួកកុម្មុយនិស្តបានគិតគូររួចហើយ ថាការទទួលស្បៀងមកពីស្រុកខ្មែរមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ ក្នុងឱកាស«ប្រជុំការងារ»មួយនៅភ្នំពេញ, សីហនុបានចង្អុលបង្ហាញថាពួកយៀកកុងបានចូលមកជួបមេខាងសេដ្ឋកិច្ចខ្មែរគឺ សីន-សាន ដើម្បីសុំទិញអង្ករពីខ្មែរ ។ ដោយគ្មានថ្លែងបញ្ជាក់ប្រាប់ឲ្យដឹងអំពីការសំរេចចិត្តដូចម្តេចទេ, តែសីហនុនិយាយថា ការរត់ពន្ធអង្ករចេញពីស្រុកខ្មែរទៅស្រុកយួន បានធ្វើឲ្យតម្លៃអង្ករឡើងថ្លៃយ៉ាងខ្ពស់ និងធ្វើឲ្យបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលរដ្ឋាភិបាលយ៉ាងសំបើម ។ សីហនុទទួលស្គាល់ថា មានពួកមន្ត្រីស៊ីវិលនិងកងទ័ពខ្មែរ ប្រឡាក់ប្រឡូសនៅក្នុងអំពើជួញដូរនេះ ដោយសីហនុបានសុំឲ្យរកមធ្យោបាយសំរាប់«ទប់ស្កាត់អង្ករកុំឲ្យចេញពីស្រុក» ។ សេចក្តីរាយការណ៍បញ្ជាក់ថា ពួកយៀកកុងកំពុងធ្វើការចរចាទិញអង្ករប្រហែល៥.០០០តោន, ទោះបីកិច្ចព្រមព្រៀងគ្នានោះពុំទាន់បានសំរេចនៅឡើយយ៉ាងណាក្តី ។

១៩- ដល់ដូច្នោះទៅ គេមានសេចក្តីរាយការណ៍យ៉ាងច្រើនគូសបញ្ជាក់ថា ពួកយៀកកុងបានឆ្លៀតឱកាសយកប្រៀប លើអំពើរត់ពន្ធអង្ករកាត់ព្រំដែនយួន-ខ្មែរនេះ ដោយការដឹកជញ្ជូនអារុយយុទ្ធភណ្ឌតាមរយៈស្រុកខ្មែរ ។ មានភស្តុតាងចេញពីការសួរចម្លើយខ្លះរាយការណ៍ថា ពួកទ័ពព្រៃមានទឹកនៃងផ្សេងៗសំរាប់លាក់អារុយនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ រួចហើយក៏បានដឹកអារុយនោះចុះឡើងនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនផង ។ តែទោះបីយ៉ាងដូច្នោះក៏ដោយ គេមានភស្តុតាងតិចតួចណាស់ ដែលបញ្ជាក់ប្រាប់ថាខ្មែរគឺជាប្រភពឬជាបណ្តាញយ៉ាងសំខាន់ នៃការដឹកជញ្ជូនអារុយទៅឲ្យពួកយៀកកុង

២០- សេចក្តីរាយការណ៍ជុំវិញលទ្ធភាពការដឹកជញ្ជូនអារុយទៅឲ្យពួកយៀកកុង ឆ្លងតាមស្រុកខ្មែរ គឺផ្តោតនៅត្រង់មុំក្រុងព្រះសីហនុ ដែលជាកំពង់ផែសមុទ្ររបស់

ខ្មែរតែមួយគត់ ដែលអាចមានកប៉ាល់ចូលទៅដល់ផ្ទាល់ ។ ភាគច្រើននៃសេចក្តីរាយការណ៍ទាំងអស់នេះ ហាក់ដូចជាបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការដឹកប្រគល់មកឲ្យ ចាប់ផ្តើមពីចុងឆ្នាំ១៩៧៤ បន្តរហូតមកដល់ឆ្នាំនេះ នូវអាវុធបុគ្គល្យពេញពីមិនកុម្មុយនិស្តដល់ដល់ខ្មែរ ។ គេពុំឃើញខាងខ្មែរនិងខាងមិនកុម្មុយនិស្ត លាក់បំពួនការដឹកជញ្ជូនអាវុធទាំងអស់នេះទេ ។ ការចូលទៅដល់កំពង់ផែនៃពួកអ្នកសង្កេតការណ៍បន្ទីមប្រទេស ដូចជាបុគ្គលិកយោធាអូស្ត្រាលីនិងអង់គ្លេសជាដើម ក៏ពុំបានហាមឃាត់អ្វីដែរ ។ តាមពិតទៅ ដើម្បីជាការយោសនា, សីហនុបានចង្អុលបង្ហាញអំពីការដឹកជញ្ជូន និងការរាយមុខនៃអាវុធទាំងអស់នេះផង ។ ហើយទោះបីយ៉ាងដូច្នោះក៏ដោយ គេក៏ពុំអាចតាមដាន ការចែកចាយកាំភ្លើងដៃនិងកាំភ្លើងយន្តរបស់មិននោះបានឡើយ ។ គេនិយាយថា ឧបករណ៍ទាំងអស់នេះ ត្រូវបានយកទៅប្រើសំរាប់ទាហាននិងកងទ័ពប៉ារ៉ាបស់ខ្មែរ ។

២១- សីហនុមានការរសើបខ្លាំងណាស់ ចំពោះការចោទប្រកាន់ដែលនិយាយថា ពួកបៀកកុងកំពុងទទួលអាវុធតាមរយៈស្រុកខ្មែរ ។ មានម្តងនោះ, គាត់ផ្ទាល់ខ្លួនបានទៅដឹកហូតអាវុធពីអាណិកជនជាតិមិនម្នាក់នៅក្នុងកងអាសារស្ម័គ្រខ្មែរ ពីព្រោះមើលទៅប្រហែលមាន<ការយល់ច្រឡំ>ខ្លះៗ ។ សេចក្តីរាយការណ៍ពិតមានថ្មីៗអំពីការប្រើប្រាស់កំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុដោយពួកកុម្មុយនិស្ត បានធ្វើឲ្យសីហនុសុំ<គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យអន្តរជាតិ> (ICC) ទៅពិនិត្យមើលដល់កំពង់ផែតែម្តង ។ គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យអន្តរជាតិ (ICC) បានចុះទៅនែកមើលកំណត់ហេតុការចុះបញ្ជីទំនិញនៅកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ ហើយនិងបានធ្វើការវាយតម្លៃតាមតម្រូវការផ្ទាល់ខ្លួន សំរាប់រក្សាទុកនូវក្រុមត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំមួយ ។

២២- ទោះបីមានការត្រួតពិនិត្យមើលសព្វគ្រប់យ៉ាងណាក៏ដោយ គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យអន្តរជាតិ (ICC) នៅតែពុំអាចធានាថា ពួកកុម្មុយនិស្តនឹងមិនប្រើប្រាស់ស្រុកខ្មែរ ដើម្បីដឹកជញ្ជូនឧបករណ៍យោធាទៅឲ្យពួកបៀកកុងបានឡើយ ។ (លទ្ធភាពផ្លូវចូលខ្មែរ សំរាប់គេប្រើប្រាស់ក្នុងការដឹកជញ្ជូននេះ ដោយលក្ខណៈសម្ងាត់និងបើកចំហ បានត្រូវពិនិត្យមើលនិងរាយការណ៍ក្នុងកំណត់ភ្ជាប់មកជាមួយនេះ) ។ ភស្តុតាងចំពោះហេតុការណ៍និងការពិតនោះគឺថា ពួកកុម្មុយនិស្តបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដើម្បីធ្វើឲ្យកាន់តែប្រសើរនិងពង្រីកឲ្យកាន់តែធំឡើងៗ នូវបណ្តាញជ្រៀតចូលរបស់ពួកគេនៅខាងទឹកដីលាវ ។ តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ពួកគេក៏រំពឹងទៅលើផ្លូវផ្សេងៗទៀតផងដែរ យ៉ាងហោចណាស់នាអនាគតឆាប់ៗនេះ ។

២៣- មានកត្តាមួយចំនួនដែលត្រូវធ្វើការទប់ស្កាត់ ចំពោះការពង្រីកកាន់តែធំឡើង នៃការដឹកជញ្ជូនស្បៀងរបស់ពួកកុម្មុយនិស្តឆ្លងតាមស្រុកខ្មែរ ។ ពួកកុម្មុយ-

និស្សត្រូវតែមានការគាំទ្រពីសីហនុ ដើម្បីបើកទ្វារស្រុកខ្មែរនេះ ហើយក៏គ្មានអ្វីដែល ត្រូវមន្ត្រីលសង្ស័យសោះឡើយ ដែលថាសីហនុត្រូវធ្វើការតបតដោយរួមសហប្រតិ បត្តិយ៉ាងចេញមុខបែបនេះនោះ ។ ក្រោមកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ន វាជាការពិបាកខ្លាំង ណាស់ក្នុងការប្រើប្រាស់កំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ ឬក៏ផ្លូវដឹកស្បៀងផ្សេងៗសំខាន់ ៗដទៃទៀត ដែលចៀសពីគេរកមើលមិនឃើញ ។ ពួកកុម្មុយនិស្តក៏មានការអល់អែ កផងដែរ នៅក្នុងការរៀបចំបង្កើតផ្លូវដឹកស្បៀងដ៏សំខាន់មួយ ដែលពួកគេត្រូវរំពឹង ទៅលើសីហនុ បុគ្គលម្នាក់ដែលកន្លងមក ពួកគេមិនសូវជាទុកចិត្តប៉ុន្មានឡើយ ។

ជំរក

២៤- ភស្តុតាងបង្ហាញថា ពួកយៀកកុងបានប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែរធ្វើជាជំរក ក្នុង រយៈពេលវាយប្រហារជាមួយកងទ័ពរដ្ឋាភិបាលយួនខាងត្បូង បានត្រូវគេរកឃើញ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងនៃការកើតចលនាបះបោរនេះម៉្លោះ ។ ទោះបីមានការបំផ្លើសខ្លះ ៗក៏ដោយ ជាភាគច្រើននោះបានរាយការណ៍ថា នៅពេលគេបាត់មិនឃើញពួកយៀ កកុង គឺពួកនេះឆ្លងព្រំដែនចូលទៅក្នុងដីខ្មែរ ។ វាជាការច្បាស់ពិតប្រាកដណាស់ គឺ ពួកយៀកកុងទាំងអស់នេះ នាំគ្នារត់ទៅរកទឹកនៃស្រុកសប្បាយរបស់ខ្លួន ក្នុងទឹ កនៃដីជាច្រើនតាមបណ្តោយព្រំដែនខ្មែរ ។ សេចក្តីរាយការណ៍នានាបានបញ្ជាក់ថា ពួកទ័ពព្រៃបានសង់រូងនៅក្រោមដីជាច្រើនកន្លែង នៅជិតៗព្រំដែន ដើម្បីជាការងាយ ស្រួលពុំចាំបាច់ចូលជ្រៅទៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ ។ ពេលពួកកុម្មុយនិស្តឆ្លងកាត់ ពួកនេះ ប្រយត្តប្រយែងខ្លាំងណាស់ ដើម្បីចៀសវាងការជួបប្រទះគ្នាជាមួយពួកឆ្នាំប៉ុស្តិ៍ខ្មែរ ដែលគេបាននិយាយត្រូវរ៉ូវគ្នាច្រសថអស់ហើយអំពីរឿងនេះ ។

២៥- ទំហំនៃទឹកនៃដីរបស់យៀកកុងនៅលើទឹកដីខ្មែរយ៉ាងដូចម្តេចនោះ គេមិន សូវច្បាស់ទេ គឺគេគ្រាន់តែដឹងថាស្ថិតនៅទីនេះឬទីនោះ តាមបណ្តោយព្រំដែនដែល មានប្រវែង៦០០ម៉ែត្រនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ព័ត៌មានដ៏គួរឲ្យទុកចិត្តបានអំពីរឿងនេះ បា ធមកពីការសួរចម្លើយពួកអ្នកទោសយៀកកុង ។ សេចក្តីរាយការណ៍បញ្ជាក់ថា ទឹ កនៃដីទាំងអស់នោះច្រើនតូចៗ គេប្រើប្រាស់សំរាប់ឈប់សំរាក, ធ្វើជាឃ្នាំងផ្ទុករប សំរាប់ប និងជាកន្លែងសំរាប់ហ្វឹកហ្វឺន ។ ជាភាគច្រើននោះ គេធ្វើចំនៅលើព្រំដែន តែម្តង ។

២៦- ការសួរចម្លើយថ្មីៗនេះចំពោះអ្នកទោសយួនខាងជើងម្នាក់ ជាការសួរចម្លើ យដ៏សំខាន់ជាងគេទាំងអស់នៃសេចក្តីរាយការណ៍នេះ ពីព្រោះផ្ដោតទៅលើតំបន់ ផ្នែកចុងបំផុតនៅទិសខាងជើងឆៀងខាងកើតស្រុកខ្មែរ ដែលជាកន្លែងមានការត្រួត ត្រាយ៉ាងខ្សត់ខ្សោយពីរដ្ឋាភិបាលភ្នំពេញ ហើយនិងជាកន្លែងដែលពួកកុម្មុយនិស្ត ប្រើប្រាស់ទឹកដីទឹកនៃដីនោះ ដោយគ្មានការដឹងព្រមទាំងអស់ពីពួកមន្ត្រីខ្មែរ ។ ប្រ-

ភពពត៌មាននេះបានត្រូវពួកអ្នកសារពត៌មានដកស្រង់ពាក្យសំដីថា ពួកគេបានទទួល ជំនួយយ៉ាង<ចំហ>ចេញមកពីស្រុកខ្មែរ នៅពេលពួកគេចូលទៅដល់ទីនោះ ។

២៧- ជនគំរោលជួរបានរៀបរាប់អំពីកងឯកភាពរបស់ខ្លួន, គឺកងវរសេនាធំ នៅសើងឡាំ ចេញមកពីទិសខាងត្បូងស្រុកលាវ ទៅកាន់ខេត្តបេត្ត ឆ្លងកាត់តាមផ្លូវ នៅក្នុងស្រុកខ្មែរជិតបណ្តោយព្រំដែនស្រុកយួនខាងត្បូង ។ ជននេះអះអាងថា គាត់ បានឈប់សំរាកស៊ីបាយ៦កន្លែងនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ ទោះបីសេចក្តីរាយការណ៍បញ្ជាក់ ថាទឹកនៃទាំងអស់នោះស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីយួនខាងត្បូងក៏ដោយ ។ គាត់បានអះអាង ថា គាត់បានជួបប្រទះឃើញក្រុមអ្នកស្រុកតូចៗ ដឹកអង្ករទៅកាន់កន្លែងពីរ រួចហើយ គាត់និយាយថា ពួកទាហាននៃកងឯកភាពរបស់គាត់ក៏បានទាក់ទងអ្នកស្រុកនៅ ត្រង់ទីកន្លែងនោះ ដើម្បីសម្របអាហារនិងបារីផង ។

២៨- ភស្តុតាងរូបថតសកម្មភាពពួកយៀកកុងនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ អាចយកមក ប្រើប្រាស់បានតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ លើកលែងរូបថតមួយបង្ហាញឲ្យឃើញសំណង់ ប្រក់ស្បូវថ្មីមួយចំនួន ស្ថិតនៅចុងពោធិ៍ទិសខាងជើងឆៀងខាងកើតស្រុកខ្មែរ ។ ផ្លូវ លំកែកុនឡើងវិញ បានតភ្ជាប់ចេញពីទីកន្លែងនោះទៅកាន់សំណង់នៅក្នុងស្រុកលាវ ដែលបង្ហាញឲ្យជឿថា សកម្មភាពពុំមែនចេញមកពីខាងស្រុកខ្មែរទេ ។ ទីកន្លែង នោះពុំដែលមានការត្រួតត្រាពីខាងខ្មែរ និងមានជនជាតិចតួចប៉ុណ្ណោះរស់នៅ និង នៅក្នុងផែនទីរបស់ពួកកុម្មុយនិស្ត គេដាក់ថាជាផ្នែកមួយរបស់យួនទៅវិញ ។

២៩- រូបថតផ្សេងទៀតនៃតំបន់ព្រំដែនខ្មែរ ពិបាកធ្វើការថ្លឹងថ្លែងណាស់ ពី- ព្រោះគេពុំអាចបែងចែកគ្នារវាងពួកកុម្មុយនិស្ត និងសកម្មភាពត្រឹមត្រូវរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ។ រូបថតសិក្សាអំពីព្រំដែនខ្មែរមួយ និយាយពីខេត្តបេត្តទល់មុខនឹងស្រុក ខ្មែរជាឧទាហរណ៍ គ្រាន់តែបញ្ជាក់ថា ផ្លូវលំឆ្លងកាត់ព្រំដែននោះ មាននរណាម្នាក់បា នសាងសង់ឡើង៦ឆ្នាំមកហើយ ចាប់ពីផ្លូវលេខ១៦ឆ្ពោះទៅព្រំដែនយួនខាងត្បូង ដែលនៅត្រង់កន្លែងនោះជាតំបន់ប្រជុំដោយភូមិខ្មែរ ។ គេមានចម្លើយយ៉ាងសម- រម្យអំពីរូបថតនេះ ។ គេនិយាយថាខាងភ្នំពេញមានកម្មវិធីលើកទឹកចិត្ត ឲ្យមានការ តាំងទីលំនៅទីនោះ ពីព្រោះមកពីគេភ័យខ្លាចធ្លាក់ទៅក្រោមការកាន់កាប់របស់យួន ហើយនិងគេចង់ពង្រីកការការពារឲ្យកាន់តែប្រសើរឡើង នៅតាមបណ្តោយព្រំដែន យួនទាំងមូល ជាពិសេសបាណសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ទៅកាន់ប៉ុស្តិ៍ជាច្រើនស្រយាលនាគា ។

៣០- ជាសរុប, គេឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា ពួកកុម្មុយនិស្តបានរៀបចំជាសម្ងាត់ និងប្រហែលបណ្តោះអាសន្ន នូវទីតាំងរបស់ខ្លួនក្នុងទឹកដីខ្មែរ ។ តែទីកន្លែងទាំងអស់ នេះ គឺជាផ្នែកដ៏តូចមួយប៉ុណ្ណោះនៃការខំប្រឹងប្រែងរបស់ពួកកុម្មុយនិស្តនៅក្នុងស្រុក យួនខាងត្បូង បើគេប្រៀបធៀបទៅនឹងទីកន្លែងធំៗនៅក្នុងទឹកដីយួនផ្ទាល់ ។

នយោបាយ

៣១- ការប្រើប្រាស់នយោបាយស្រុកខ្មែរ ចំពោះពួកកុម្មុយនិស្ត គឺគ្មានអ្វីជាក់ស្តែងជាងការប្រើប្រាស់ស្រុកនេះ សំរាប់ជាប្រភពផ្តល់ស្បៀងនិងសំរាប់ធ្វើជាទីជំរកនោះទេ ឬមួយប្រហែលមានសារសំខាន់ច្រើនជាងនេះ ។ រហូតណា<អព្យាក្រឹត្យភាព>របស់សីហនុលំអៀងទៅខាងកុម្មុយនិស្ត និងរហូតណាគាត់នៅប្រកាន់យកតាមបន្ទាត់នយោបាយរបស់ពួកកុម្មុយនិស្ត លើបញ្ហាអន្តរជាតិជាបន្តបន្ទាប់គ្នាជាច្រើនដើម្បីជាផលប្រយោជន៍របស់ខ្មែរ, នោះបើកាំងនិងហាណូយបានទទួលនូវការចំណេញយោសាយ៉ាងសំបើមពីភ្នំពេញ ។ ស្ថានភាពនេះគឺពុំមែនគ្មានការចំអកទ្បកលើយនោះទេ, ចំពោះសីហនុគឺដើម្បីជួយដល់ពួកកុម្មុយនិស្ត ដោយលេសថាគាត់ពុំមែនជាជនកុម្មុយនិស្ត ហើយនិងគាត់អាចបន្តបង្ហាញមុខមាត់របស់គាត់ ជាមេដឹកនាំជាតិដ៏ត្រឹមត្រូវ សូម្បីអន្តរជាតិក៏គេយល់ថា គាត់មានការប្រឡាក់ប្រឡូសគ្រាន់បើដែរ ទោះបីគាត់ប្រកាន់នូវអព្យាក្រឹត្យភាពនិយមយ៉ាងណាក៏ដោយ ។ គឺមកពីមូលហេតុនេះឯងហើយ ទើបចិនមានការពេញចិត្តយ៉ាងខ្លាំងនិយាយប្រាប់សីហនុថា ចិនចង់បានស្រុកខ្មែរស្ថិតនៅជាស្រុក<អព្យាក្រឹត្យ> ។

៣២- ពួកបៀកកុងក៏បានអូសទាញយកចំណេញនយោបាយផងដែរ ពី<អព្យាក្រឹត្យភាព>របស់ខ្មែរ ដែលប្រហែលមានសារសំខាន់ធំជាងការទទួលស្គាល់នូវអព្យាក្រឹត្យភាពនេះទៅទៀត ។ ការនេះ មិនត្រឹមតែពួកបៀកកុងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ ពីការអះអាងរបស់សីហនុ ថាពួកគេជា <អ្នកបម្រើ>ឲ្យជនជាតិយួននៅសៃហ្គុងតែប៉ុណ្ណោះទេ គឺថ្នាក់ដឹកនាំបៀកកុងមានជំនឿយ៉ាងមាំ ក្នុងការប្រើប្រាស់អព្យាក្រឹត្យភាពខ្មែរ ដើម្បីទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងសុខសាន្តយូរអង្វែង ជាមួយស្រុកយួនខាងជើងនិងស្រុកចិន ឆ្លងតាមរយៈស្រុកខ្មែរ ។ មានអ្នកខ្លះនិយាយថា ស្រុកខ្មែរគឺជាទីកន្លែងសំរាប់ពួកបៀកកុងធ្វើសកម្មភាពនយោបាយរាប់សិបឆ្នាំមកហើយ ជាប្រភពទ្វារបើកទៅរកពិភពលោកខាងក្រៅ ឆ្លងតាមរយៈពួកអ្នកកាសែតជាមិត្តរបស់ខ្លួន ដែលអាចធ្វើដំណើរទៅដល់ជំរកកងទ័ពព្រៃ ដែលស្ថិតនៅស្រុកយួនខាងត្បូង ។

ការយូរមរិកស៊ីត្រូលុំ

៣៣- គេមានព័ត៌មានយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ នៅលើបញ្ហាដែលថាខ្មែរមានការចូលរួមដៃជាផ្លូវការជាមួយពួកបៀកកុង ក្នុងការប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែរ ។ ពីរបាយការណ៍ស្តីរួចមើល និងពីប្រភពផ្សេងៗទៀតបាននិយាយថា មានទីកន្លែងជាច្រើននៅតាមបណ្តោយព្រំដែន ពួកបៀកកុងបានស្រុះស្រួលត្រូវរ៉ូវគ្នាជាមួយកងកម្លាំងខាងខ្មែរ ដោយគេអនុញ្ញាតឲ្យពួកកងទ័ពព្រៃ រត់មកជ្រកកោនដើម្បីគេចចៀសពីកម្លាំងទ័ពយួន

នខាងត្បូង ។ ពួកអ្នកទោសក៏បានរាយការណ៍ផងដែរថា នៅតាមទីកន្លែងខ្លះ ពួកអាជ្ញាធរខ្មែរគ្មានទាំងអស់របស់របរអាវុធមូលដ្ឋានទាំងអស់ ក្នុងការដឹកជញ្ជូនស្បៀងដល់ពួកបៀកកុងពីស្រុកខ្មែរថែមទៀតផង ។ បើពួកកុម្មុយនិស្តមានបញ្ហាបន្តិចបន្តួចជាមួយជនជាតិខ្មែរនៅតាមកន្លែងខ្លះ គេពុំឃើញមានបញ្ហាដូចគ្នាកើតនៅកន្លែងផ្សេងទៀត ។ គេសង្កេតឃើញមានឧប្បត្តិហេតុពើបប្រយុទ្ធអារុវធាត្តាចំនួនប្រហែលប្រាំបីដង រវាងកងកម្លាំងខ្មែរការពារព្រំដែន និងពួកបៀកកុង បានកើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំនេះ។ មានពេលខ្លះ កងទ័ពខ្មែរក៏បានបើកប្រតិបត្តិការបោសសំអាត ប្រឆាំងពួកបៀកកុង ដែលគេមជ្ឈិមសង្ស័យរំលោភលើទឹកដីផងដែរ ។ រូបភាពចម្រុះចម្រុះគ្នារវាងយួន-ខ្មែរទាក់ទិននឹងបញ្ហាព្រំដែននេះ គឺចង់ប្រាប់ថា គ្មាននយោបាយខាងភ្នំពេញគាំទ្រដោយចំពោះ ទៅលើពួកកងទ័ពព្រៃកុម្មុយនិស្តទេ ។ នាប៉ុន្មានខែថ្មីនេះ បន្ថែមពីលើនេះ ភាពរសើបនៃរដ្ឋាភិបាលក្រុងភ្នំពេញ ចំពោះកិច្ចប្រតិបត្តិការសម្ងាត់របស់ពួកបៀកកុង គឺគេបានឃើញពួកមេបញ្ជាការនៅតាមព្រំដែន បានចាត់វិធានការដើម្បីធានាមិនឲ្យមានអំពើរត់ពន្លត្តអង្គនិងអារុវធាត្តាចំនួនប្រាំបីដងចូលទៅស្រុកយួនខាងត្បូងថែមទៀតផង ។

៣៤- ភស្តុតាងដ៏សំខាន់ជាងគេ ដែលចង្អុលឲ្យឃើញថា ភ្នំពេញគ្មានសម្ព័ន្ធភាពជាមួយពួកបៀកកុង ឬសូម្បីតែគេជឿថាទឹកដីខ្មែរជាទឹកនៃដីជម្រកដ៏សំខាន់នៃពួកទ័ពព្រៃនោះ គឺប្រហែលមកពីការស្ម័គ្រចិត្តបើកចំហទឹកដីខ្មែរ ឲ្យប្រទេសខាងក្រៅចូលទៅពិនិត្យមើលទេដឹង ។ ស្រុកខ្មែរចើតាមឯកសារ បានគាំទ្រគណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យអន្តរជាតិ (ICC) ចូលទៅធ្វើការពិនិត្យមើលនិងត្រួតត្រាទឹកដីរបស់ខ្លួន ។ តែទោះបីជាមានសុទ្ធចិត្តយ៉ាងដូច្នោះក៏ដោយ ការផ្តល់នេះពុំបានសាកល្បងមើលឡើយ ។ សីហនុ បានបើកទឹកនៃដីរសើបៗ ឲ្យពួកមន្ត្រីប្រទេសធ្វើការពិនិត្យមើល និងបានហៅពួកអ្នកកាសែតអាមេរិកាំង ឲ្យទៅធ្វើការពិនិត្យមើលស្រុកខ្មែរដោយផ្ទាល់ផងដែរ ។ តែទោះបីមានការត្រួតពិនិត្យ«យ៉ាងឆាប់រហ័ស»បែបនេះមែនពិត តែគេក៏រឹតព្រំដែននិងសេរីភាព មិនឲ្យដើរចេញទៅក្រៅពីអ្វីដែលបានកំណត់ទេ នេះបើយោងតាមសំដីសារភាពរបស់ពួកអ្នកកាសែតអាមេរិកាំងទាំងនោះ ។ ទីកន្លែងដែលពួកគេបានដល់ គ្មានឃើញអ្វីគួរជាទីលាក់កំបាំងសោះ ។

៣៥- ការដែលភ្នំពេញ និងជាពិសេសសីហនុ ដែលគេដឹងមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយពួកបៀកកុង កើតឡើងនៅក្នុងទីកន្លែងខ្លះតាមបណ្តោយព្រំដែននោះ ក៏មិនជាច្បាស់ពិតប្រាកដទាំងអស់ដែរ ។ សីហនុបានបដិសេធវិធានទទួលបានរបស់សិប្បកម្មហើយថា ពួកបៀកកុងពុំដែលបានប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែរទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះ សីហនុបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ណាស់ នូវអំពើពុករលួយប្លែកៗនៃពួកម-

ត្រីខ្មែរ ពីថ្នាក់លើចុះដល់ថ្នាក់ខាងក្រោម ។ ជាការពិត, សីហនុដឹងថា ពួកបៀកកុង អាចធ្វើអ្វីបានច្រើនយ៉ាងនៅក្នុងស្រុកខ្មែរ ដោយយកប្រៀបលើអំពើលោភលន់ហួសប្រមាណនេះ ។ បើសីហនុមិនបានដឹងស្ថានភាពទាំងមូលនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនទេ លន់-លន់ពិតជាដឹង ។ លន់-លន់បានត្រូវគេរាយការណ៍យ៉ាងច្បាស់ថា គាត់មានការប្រយុទ្ធចំពោះពួកកុម្មុយនិស្ត «ដែលចែកគ្នាជាក្រុមតូចៗ» យកប្រៀបទឹកដីខ្មែរ ក្នុងរយៈពេលវាយប្រយុទ្ធនៅជិត ប្លៃមី ។ គាត់បានបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងរឿងនេះ កម្លាំងការពារព្រំដែនខ្មែរដែលគ្មានមនុស្សគ្រប់គ្រាន់ ពុំអាចធ្វើអ្វីបានសោះឡើយ ។

៣៦- ពីគំនិតរបស់សីហនុ, ការផ្តល់ស្បៀងទៅឲ្យពួកកុងទ័ពព្រៃកុម្មុយនិស្ត គឺពាក់ព័ន្ធដល់ការប្រថុយប្រថានធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ដោយគ្មានបានទទួលអ្វីមកវិញក្នុងភាពស្មើគ្នានោះទេ ។ សីហនុសុខចិត្តគាំទ្រពួកកុម្មុយនិស្ត ដោយធ្វើការផ្តល់អំណោយសាធារណៈជាថ្នាំពេទ្យ តែនៅក្នុងពេលជាមួយគ្នា គ្រាន់ចោលសំណូមពរជំនួញបន្ថែម ជាពិសេសភស្តុភារយោធាជាដើម ដែលជារឿងមួយបែបផ្សេងទៀត ។

ឯកសារភ្ជាប់

កុម្មុយនិស្តប្រើប្រាស់ស្រុកខ្មែរ ក្នុងការគាំទ្រសង្គ្រាមនៅវៀតណាមខាងត្បូង

១- បើរដ្ឋាភិបាលខ្មែរចើកចំហអនុញ្ញាតឲ្យប្រើប្រាស់ទឹកដីរបស់ខ្លួន ដើម្បីគាំទ្រសកម្មភាពយោធាពួកកុម្មុយនិស្តនៅវៀតណាមខាងត្បូង, ពួកបៀកកុងមុខជាបញ្ចេញឲ្យឃើញ នូវការចេញចូលប្រើប្រាស់បាននៃព្រំដែនខ្មែរ-យួន ប្រវែងប្រហែល ៦០០ម៉ែល ដែលពួកគេអាចប្រើប្រាស់ធ្វើជាទឹកនៃដំរីក និងឃ្នាំងផ្ទុកសម្ភារៈ, ជំរំសំរាប់សំរាក, ទឹកនៃដំរីកសំរាប់ហ្វឹកហាត់, មន្ទីរពេទ្យ និងកន្លែងរោងជាង ជាដើម ។ លើសពីនេះ ពួកគេអាចពង្រីកប្រព័ន្ធផ្តល់ស្បៀងយ៉ាងសំខាន់និងប្រកបដោយសន្តិសុខ ឆ្លងចូលទៅក្នុងតំបន់ដីសណ្តរនៃប្រទេសវៀតណាមខាងត្បូង ។ ប្រព័ន្ធផ្តល់ស្បៀងនេះអាចមានលទ្ធភាពផ្តល់បន្ថែម រហូតដល់ទៅ១,២០០តោននូវស្បៀងដល់កុងទ័ព ដែលយើងធ្វើការប៉ាន់ស្មាន អាចទទួលប្រចាំថ្ងៃចេញពីកំពង់ផែក្រុងព្រះសី

ហាន ។ លទ្ធភាពនេះ គឺមានចំនួនជាង៧ដងលើសកំរិតអតិបរមានៃគំរោងការ គឺត្រូវ ជា១៦៥គោន នៃស្បៀងដែលគេតម្រូវទទួលមកពីខាងក្រៅ សំរាប់ពង្រីកកម្លាំងកង ទ័ពបៀកកុង-បៀកណាមខាងជើង អាចធ្វើការវាយប្រហារយ៉ាងខ្លាំងក្លានៅវៀត- ណាមខាងត្បូង ។ លទ្ធភាពកងទ័ពបៀកកុង-បៀកណាមខាងជើងអាចបង្កសង្គ្រាម នៅតំបន់ខ្ពង់រាបវៀតណាមខាងត្បូងបាន គឺពុំអាចកើតឡើងពីការប្រើប្រាស់ទឹកដី ខ្មែរនេះឡើយ ។ តំបន់ខ្ពង់រាបភាគកណ្តាល គឺមានការងាយស្រួលនិងទទួលស្បៀ ងផ្តល់ពីខាងស្រុកលាវង់ណោះទេវិញទេ ។

២- ទោះបីគ្មានសហប្រតិបត្តិការពីរដ្ឋាភិបាលខ្មែរក៏ដោយ, ពួកកុម្មុយនិស្តក៏អា ចប្រើប្រាស់ទឹកដីខ្មែរបានដែរ ។ ពួកគេអាចពង្រីកការជ្រៀតចូលដែលមានទំហំតូច ៗ ដោយបញ្ជូនមនុស្សថែមទៀត ឲ្យទៅទិញស្បៀងនៅតាមទីផ្សារ ហើយនិងបង្កើ តការនាំចូលស្របច្បាប់តាមរយៈហាងទំនិញនានា ដែលជាបណ្តាញរបស់គេនៅក្នុង ទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ស្បៀងដែលបានមកតាមវិធីនេះ គឺត្រូវរត់ពន្ធខ្លងព្រំដែន ឬមួយ តាមវិធីសម្ងាត់ផ្សេងៗ ។ ពួកគេក៏មានតំបន់ព្រំដែនដាច់ស្រយាលជាច្រើនទៀតដែរ ដែលរដ្ឋាភិបាលខ្មែរគ្មានការត្រួតត្រាជិតដល់ ។ តំបន់ទាំងនោះ តាមពិតគឺសំរាប់ប្រើ ប្រាស់ខាងផ្នែកកងទ័ព ។

៣- ចាប់តាំងពីលទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនស្បៀងឆ្លងតាមស្រុកលាវ ល្អប្រ- សើរតាមគំរូការរបស់ពួកបៀកកុង-បៀកណាមខាងជើង, ការប្រើប្រាស់ទឹកដី ខ្មែរ គឺជាច្រកផ្លូវបន្ទាប់បន្សំប៉ុណ្ណោះ ។ យើងបានធ្វើការប៉ាន់ស្មានថា បើគេចូកបញ្ចូ លគ្នា ទាំងការប្រើប្រាស់តាមបណ្តាញការទិញដូរធម្មតា និងទាំងការប្រើប្រាស់វិធី សម្ងាត់ ពួកកុម្មុយនិស្តអាចទទួលបានស្បៀងមិនជាច្រើនប៉ុន្មានទេ ឆ្លងតាមរយៈ ស្រុកខ្មែរ ។ ពួកគេចាំបាច់ត្រូវតែរំពឹងតាមច្រកស្រុកលាវ ។ ទោះបីក្នុងអនុស្សាវរណៈ នៃក្រសួងស៊ើបការសម្ងាត់អាមេរិកាំងថ្មីៗនេះ ស្តីអំពី «ការជ្រៀតចូល និងការផ្តល់ ភស្តុភារនៅវៀតណាមខាងត្បូង» ចុះថ្ងៃទី២៨តុលា១៩៦៥, ជាការសម្ងាត់ពុំអាចចែក ផ្សាយដល់បរទេសក៏ដោយ ក៏ពុំអាចបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់អំពីទំហំនៃស្បៀង ដែលបាន ឆ្លងកាត់ស្រុកខ្មែរនោះឡើយ ដោយគ្រាន់តែនិយាយថាមានចំនួនតូច មិនលើសពីមួយ គោនទៅពីរគោនជារៀងរាល់ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ តាមពិតទៅ ពួកកុម្មុយនិស្តពិតជាអាច បង្កើនទំហំលើសអំពីនេះស្មានមិនដល់ ។ គ្រាន់តែតាមវិធីសម្ងាត់តែមុខគត់ គេអាច ដឹកជញ្ជូនស្បៀងកងទ័ពជាមធ្យមចំនួន១២គោន សំរាប់តម្រូវការប្រចាំថ្ងៃនៃពួកកង ទ័ពបៀកកុង-បៀកណាមខាងជើងនៅស្រុកយួនខាងត្បូង ។ រឿងនេះវាត្រូវតែគ្មាន មន្ត្រីលសង្ស័យសោះឡើយ ថាកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុអាចបញ្ជូញនូវទំហំប៉ុ- ណ្ណោះ ដោយគ្មាននរណាម្នាក់ដឹង ។ បើស្បៀងចំនួន១២គោន អាចទម្លាក់ចុះនៅក្រុង

ព្រះសីហនុ និងនៅតាមចំណុចណាផ្សេងតាមជ្រោយសមុទ្របាន, ពួកកុម្មុយនិស្តពិ
តជាអាចដឹកជញ្ជូនស្បៀងនោះចូលមកស្រុកបួនខាងត្បូង ដោយគ្មានមន្ទីលសង្ស័យ
សោះឡើយ ។ យ៉ាងតិចបំផុត, ពួកកុម្មុយនិស្តក៏អាចដឹកជញ្ជូនស្បៀងយ៉ាងសម្រាប់
តម្លឹងកាត់ស្រុកខ្មែរ គ្រប់គ្រាន់លម្អសំរាប់បង្ក្រប់ទៅលើចំនួនស្បៀង ដែលពួកគេដឹក
កចូលមកតាមសមុទ្រដែរ ។

៤- បើស្រុកខ្មែរផ្តល់នូវសហប្រតិបត្តិយ៉ាងចំហ ដោយការផ្តល់នូវស្បៀងដ៏មាន
ទំហំយ៉ាងធំដល់ពួកបៀកកុង គឺមានតែចូលតាមកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ ។ រយៈ
កាលឆ្នាំ១៩៦៤, កំពង់ផែនេះអាចទទួលទំនិញចំនួន៨០០,០០០តោន ដែលនៅក្នុង
នោះ២២០,០០០តោន ជាទំនិញដាំចូល ។ ក្រោមប្រតិបត្តិការធម្មតា, កំពង់ផែអាចទទួល
ទំនិញដាំចូលបន្ថែម យ៉ាងហោចណាស់ក៏៤៥០,០០០តោនថែមទៀតក្នុង១ឆ្នាំ ឬ
ជាមធ្យមចំនួនប្រហែល១,២០០តោនក្នុង១ថ្ងៃ ។ ក្រៅពីកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុដ៏សំខាន់
នេះ, ខ្មែរមានកំពង់ផែតូចៗទៀត ដែលភាគច្រើនប្រើប្រាស់សំរាប់ការទេសាទ
និងសកម្មភាពទំនិញទឹក ។ ការទម្លាក់ទំនិញតាមកំពង់ផែទាំងនេះ បានតែតិចតួច
តោនប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែគេអាចដឹកជញ្ជូនតាមកប៉ាល់តូចៗក៏បានដែរ ។ ផ្នែកដែលសំខាន់
ជាងគេនោះ គឺការដឹកនៅតាមផ្លូវគោក ។ នៅស្រុកខ្មែរ បើតាមការប៉ាន់ស្មាន មាន
ទ្វារកាម្មង់ចំនួនប្រហែល១០,០០០គ្រឿង ដែលអាចធ្វើការដឹកជញ្ជូនបានយ៉ាងងាយ
។ ផ្លូវថ្នល់ក្រុងព្រះសីហនុទៅកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ កំពុងស្ថាបនាប្រហែលប្រាំឆ្នាំមកហើយ
តែស្ថានភាពមួយចំនួនធំ ហើយនិងការដាក់ផ្លូវដែកចំនួនប្រវែង១៦០ម៉ែល
នោះ មិនទាន់បានចប់សព្វគ្រប់នៅឡើយទេ ។

៥- ផ្លូវថ្នល់ចេញពីក្រុងព្រះសីហនុ អាចមានលទ្ធភាពជាងកំពង់ផែនោះទៅទៀត
ហើយអាចដឹកជញ្ជូនស្បៀងយោធារហូតដល់ទៅ១,២០០តោនបានយ៉ាងងាយស្រួល
ទៅកាន់ស្រុកបួនខាងត្បូង ។ ផ្លូវសំខាន់ដែលគេប្រើប្រាស់ គឺផ្លូវជាតិលេខ៤ មានប្រវែង
១៤៨ម៉ែល ពីក្រុងព្រះសីហនុទៅកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ ជាផ្លូវមិត្តភាពខ្មែរ-អាមេរិកាំង
។ ផ្លូវនេះអាចដឹកបាន៤,១៥០តោនក្នុងមួយថ្ងៃនៅរដូវប្រាំង និងដឹកបាន
៧,៣៥០តោននៅខែវស្សា ។ ចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញទៅកាន់ព្រំដែន គឺផ្លូវជាតិលេខ១
ដែលលាតសន្ធឹងទៅទិសខាងកើត ឆ្ពោះទៅកាន់ព្រំដែនទិសខាងត្បូងភ្ញៀវខាងកើត
នៃខេត្តតែជិត ។ ផ្លូវនេះអាចដឹកបាន៤,២០០តោនក្នុងមួយថ្ងៃនៅខែប្រាំង និងដឹក
បាន១,៨០០តោនក្នុងមួយថ្ងៃនៅរដូវវស្សា ។ ចលនាទំនិញ១,២០០តោនរៀងរាល់ថ្ងៃ
ពីក្រុងព្រះសីហនុទៅកាន់ព្រំដែនតាមផ្លូវនេះ តម្រូវប្រើប្រាស់ទ្វារកាម្មង់ចំនួនពី
១,៥០០ទៅ២,០០០គ្រឿង (ដោយសន្មតថាទ្វារកាម្មង់នីមួយៗអាចដឹកបាន៣,៥តោន)
។ គេក៏មានផ្លូវពីរទៀតផងដែរ ចេញពីទិសខាងជើងចូលទៅក្រុងភ្នំពេញ រួចត

ភ្ជាប់ជាមួយផ្លូវជាតិលេខ៧ ដែលអាចទៅព្រំដែនទិសខាងជើងខេត្តតែនិញ ។ ផ្លូវនេះ មានលទ្ធភាពទាបជាងផ្លូវជាតិលេខ១ ជាពិសេសនៅរដូវវស្សា ហើយចម្ងាយទៅព្រំ ដែនក៏ឆ្ងាយទៀត ។ ពីក្រុងភ្នំពេញ មានផ្លូវពីរខ្លីបន្តិច ដែលអាចទៅដល់ព្រំដែនខេត្ត គៀងយ៉ាងនិងខេត្តចូរដុក ។ យ៉ាងហោចណាស់ ក៏គេឃើញមានទំនិញចំនួន១,២០០ តោនជារៀងរាល់ថ្ងៃ បានដឹកឆ្លងកាត់តាមផ្លូវទាំងពីរនេះរាប់ឆ្នាំមកហើយ ។^{១៧}

~ ចប់ ~